

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Nader onderzoek vleermuizen

Nierkerkecomplex te Amsterdam

Rapportnummer P2024-0041
Staro Natuur en Buitengebied

www.starobv.nl

Nader onderzoek vleermuizen

Nierkerkecomplex te Amsterdam

Januari 2025

Rapportnummer: P2024-0041

In opdracht van: Gemeente Amsterdam
J. Lievestro

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
www.starobv.nl

Auteur: L. Loosjes

Collegiale toets: K. Lammers, M. Dekker

Onderzoek van Staro Natuur en Buitengebied voldoet aan de eisen die het bevoegd gezag stelt. Staro Natuur en Buitengebied is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk. Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen.

© Staro Natuur en Buitengebied, Gemert. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	1
1.1	Aanleiding.....	1
1.2	Doel	1
1.3	Projectgebied.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2	Methode.....	2
3	Resultaten	4
4	Effectbeoordeling en toetsing Omgevingswet.....	6
5	Conclusie	7
	Literatuur	8
	Bijlage 1. Waarnemingen per onderzoeksrunde	9

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Amsterdam is voornemens het appartementencomplex aan de Nierkerkestraat te slopen. Het betreft de woningen aan Nierkerkestraat 1-55. Ten behoeve van de voorgenomen plannen medio 2025 is in 2023 een quickscan natuur uitgevoerd (Staro, Rapportnummer P20230222). Uit de quickscan natuur is gebleken dat het appartementencomplex geschikt is als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen.

Om eventuele overtreding van de Wet natuurbescherming te kunnen voorkomen, is een nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen.

Indien er verblijfplaatsen worden vastgesteld is het nodig tijdelijke voorzieningen te plaatsen rondom het complex gedurende de sloop. Om de vergunningsprocedure hiervoor wat te versnellen en vertraging te minimaliseren is de memo opgesteld "Mogelijke voorzieningen en planning Nierkerkecomplex Amsterdam" (6 februari 2024, Staro Natuur en Buitengebied, Projectnummer P2024-0041). Hierin wordt inzicht gegeven naar een mogelijke planning en tijdelijke voorzieningen voor het plaatsen van tijdelijke kasten. In de lente van 2024 zijn een aantal tijdelijke kasten opgehangen en vleermuistillen geplaatst.

1.2 Doel

Indien verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn, kunnen de voorgenomen werkzaamheden negatieve effecten tot gevolg hebben. Het vernietigen van een verblijfplaats van een vleermuis is een overtreding van de verbodsbepalingen van de Omgevingswet; hiervoor is het nodig een vergunning te verkrijgen. Met dit vleermuisonderzoek wordt onderzocht of verblijfplaatsen aanwezig zijn in het projectgebied, of dat de aanwezigheid kan worden uitgesloten.

In dit rapport worden de methode en de bevindingen van het nader onderzoek omschreven. Ook worden eventuele vervolgstappen beschreven.

1.3 Projectgebied

De globale begrenzing van het projectgebied is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Begrenzing van het projectgebied (gele lijn) (bron: PDOK Viewer)

2 Methode

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol van 2021 van NGB. Het onderzoek naar vleermuizen richt zich op het vaststellen van de functie van het gebied voor vleermuissoorten. De volgende functies voor vleermuizen zijn mogelijk aanwezig binnen het projectgebied en dienen te worden onderzocht:

- Verblijfplaatsen gebouwbewonende soorten
 - o Zomerverblijfplaats
 - o Kraamverblijfplaats
 - o Paarverblijfplaats en zwermgedrag
 - o (Massa)winterverblijfplaats gewone dwergvleermuis

Gezien de verspreiding van de vleermuissoorten in Nederland en de beschikbare functies voor vleermuizen binnen het projectgebied, zijn de volgende vleermuissoorten binnen en in de omgeving van het projectgebied te verwachten: gewone, kleine en ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en tweekleurige vleermuis.

Op basis van de functies van het gebied voor vleermuizen en de te verwachten soorten binnen het projectgebied is de inspanning en tijdsperiode van het onderzoek vastgesteld. Het onderzoek in 2024 bestond uit negen onderzoeksrondes. Tabel 1 geeft een overzicht van de onderzochte functies, bezoekdata, het aantal onderzoekers en de weersomstandigheden per onderzoeksronde.

Zomerverblijfplaats en kraamverblijfplaats

In het voorjaar van 2024 zijn drie onderzoeksrondes uitgevoerd. Twee daarvan zijn in twee delen opgesplitst, wat in Tabel 1 is aangegeven met de letters a en b. De onderzoeken zijn uitgevoerd in de avond/ochtend in het voorjaar, waarin de actieve kraamperiode van vleermuizen valt.

De onderzoeken in de avond zijn uitgevoerd door zes deskundigen. Het onderzoek naar verblijfplaatsen in de ochtend tijdens de kraamperiode is uitgevoerd met twee personen. Dit zijn minder personen dan de avondrondes in het voorjaar, conform het vleermuisprotocol 2021; “doordat het zwermen 's ochtends meer tijd in beslag neemt dan het uitvliegen 's avonds, kan een waarnemer in de nacht een groter gebied overzien door rond te lopen of te fietsen”.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van een batdetector en warmtebeeldcamera. Vleermuizen maken ultrasoon geluid en met de echo daarvan krijgen ze een geluidsbeeld van de omgeving. Wij kunnen dat geluid met het blote oor niet of nauwelijks horen, maar een batdetector zet het ultrasone geluid om naar een geluidsfrequentie die wij wel kunnen horen. Met de batdetectors die gebruikt zijn tijdens het vleermuisonderzoek is het mogelijk om opnames te maken van de geluiden. Met warmtebeeldcamera kunnen dieren ook op grotere afstand waargenomen worden, ook indien hun ultrasoon geluid buiten het bereik van een batdetector valt.

Paarverblijfplaats en zwermgedrag

In het najaar van 2024 zijn zes onderzoeksrondes uitgevoerd in de avond/nacht in het najaar, waarvan één ronde is opgesplitst in twee delen, wat in tabel 1 is aangegeven met de letters a en b. De onderzoeksrondes tijdens het najaar zijn uitgevoerd door twee deskundigen. Tijdens het onderzoek naar mogelijke paarverblijfplaatsen en zwermgedrag van vleermuizen is het mogelijk een groter gebied te overzien met minder deskundigen.

Massawinterverblijfplaats

De gewone dwergvleermuis gebruikt in de winter massale gebouwen als massawinterverblijfplaats. De gebouwen kenmerken zich vooral door een robuuste bouwstijl, de aanwezigheid van diepe spleetvormige ruimten (spouw, dilatatievoeg, holle vloerelementen etc.) en een ruimte met een dusdanig grote oppervlakte dat er meer dan honderden tot duizenden vleermuizen in kunnen verblijven. In dit geval is ervoor gekozen om onderzoek uit te voeren naar massale winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen gedurende de nacht, omdat het Nierkerkecomplex voldoet aan de specificaties van een mogelijke massawinterverblijfplaats. Gezien de omvang van het gebouw is voldoende oppervlakte beschikbaar waarin een grote hoeveelheid aan gewone dwergvleermuizen in kan verblijven.

Tabel 1. Uitgevoerde onderzoeksrondes. ZV = zomerverblijfplaats, KV = kraamverblijfplaats, MW = massawinterverblijfplaats, PV = paarverblijfplaats, #OZ= aantal onderzoekers

Ronde	Functie	Datum	Starttijd	Eindtijd	Zon op/onder	#OZ	Bewolking	Temp (°C)	Neerslag	Wind (Bft)
1a	ZV/KV	27-05-2024	21:45	0:17	21:47	3	Bewolkt	14	Droog	2
1b	ZV/KV	29-05-2024	21:58	0:15	21:47	3	Helder	14	Droog	2
2a	ZV/KV	24-06-2024	22:06	00:36	22:06	3	Helder	20	Droog	2
2b	ZV/KV	26-06-2024	21:51	00:36	22:06	3	Helder	25	Droog	2
3	ZV/KV	19-06-2024	02:19	05:19	05:19	2	Helder	14	Droog	1
1a	MW	05-08-2024	00:00	02:00	21:22	2	Helder	18	Droog	1
1b	MW	06-08-2024	00:00	02:00	21:24	2	Licht bewolkt	19	Droog	3
2	PV/MW	20-08-2024	00:00	02:00	20:53	2	Bewolkt	17	Droog	2
3	PV	21-08-2024	20:35	23:50	20:51	2	Helder	16	Droog	2
4	PV	12-09-2024	20:03	23:03	20:03	2	Helder	12	Droog	2
5	PV	09-10-2024	19:30	21:30	18:57	2	Bewolkt	13	Droog	2
6	PV	11-11-2024	19:05	21:05	16:52	2	Zwaar bewolkt	11	Droog	4

3 Resultaten

De resultaten van de verschillende rondes zijn opgenomen en weergegeven in de kaarten in Bijlage 1.

Verblijfplaatsen

Tijdens het onderzoek zijn in het voorjaar geen verblijfplaatsen waargenomen. In het najaar is een mogelijke verblijfplaats waargenomen aan de westzijde van het Nierkerkecomplex.

Zomerverblijfplaats

Er zijn tijdens het onderzoek geen zomerverblijfplaatsen waargenomen. Tijdens de ochtendronde in het voorjaar is een gewone dwergvleermuis waargenomen, die bij enkele stootvoegen aan de westgevel van het complex aantikte en kort in een van de stootvoegen verdween, maar weer uitvloog, zie figuur 2. Dit gedrag wijst op de aanwezigheid van een zomerverblijfplaats. De aanwezigheid van een zomerverblijfplaats in de westgevel van het gebouw kan niet worden uitgesloten.

Figuur 2. Foto Nierkerkecomplex samenvatting voorjaar

Pp – *Pipistrellus pipistrellus* – gewone dwergvleermuis

Getal = aantal

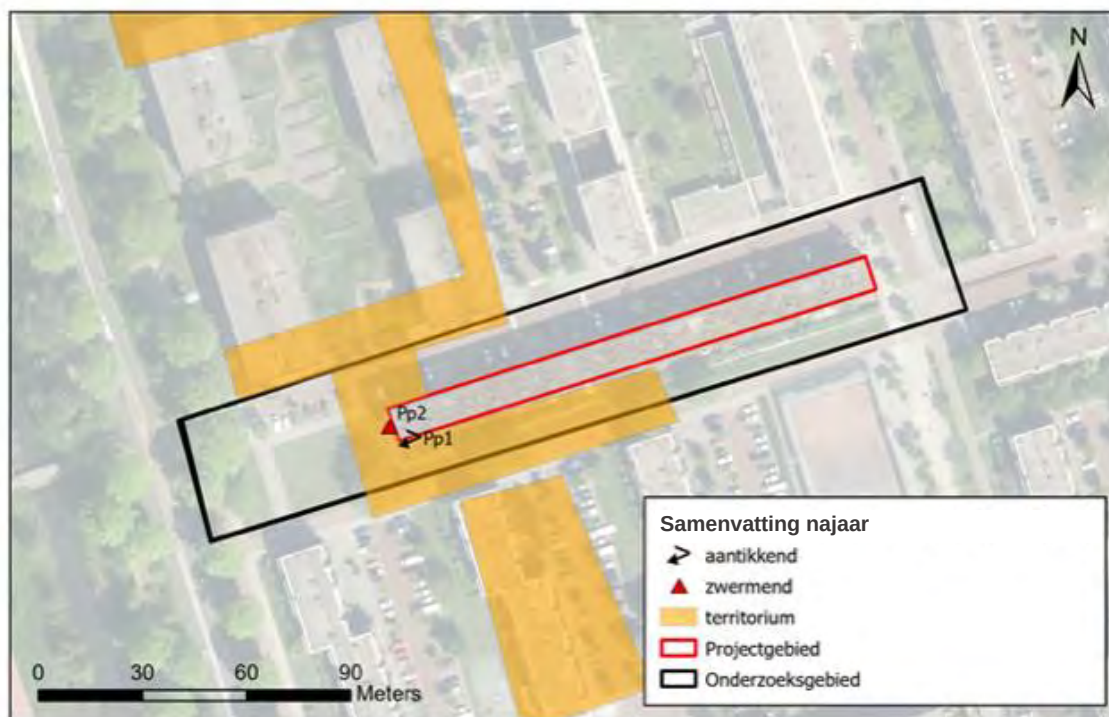
Kraamverblijfplaats

Er zijn tijdens het onderzoek geen kraamverblijfplaatsen waargenomen.

Paarverblijfplaats en zwermgedrag

Mannetjesvleermuizen van sommige soorten vertonen in deze periode een opvallend baltsgedrag. Tijdens de balts vliegen de mannetjes van de gewone dwergvleermuis roepend rond om vrouwtjes te lokken, veelal gebruiken ze hierbij vaste trajecten binnen een territorium. Paarverblijven bevinden zich vaak binnen of aan de rand van het territorium, in voornamelijk gebouwen of holle bomen. Zwermgedrag in de najaarsperiode kan wijzen op een winterverblijfplaats.

Tijdens onderzoek in het najaar is bij een avondronde zwermgedrag waargenomen van gewone dwergvleermuizen aan de westkant van het Nierkerkecomplex. Ook werd tijdens meerdere bezoeken aangetikt bij diverse stootvoegen aan de westzijde van het complex en eenmaal bij een raam aan de zuidwestzijde van het gebouw door een enkel individu. Tevens is een territorium rond de zuidwestzijde van het gebouw vastgesteld, zie figuur 3. Daardoor kan de aanwezigheid van een paarverblijfplaats van één gewone dwergvleermuis in de zuidwestgevel van het complex in het projectgebied niet worden uitgesloten.

Figuur 3. Foto Nierkerkecomplex samenvatting najaar

Pp – *Pipistrellus pipistrellus* – gewone dwergvleermuis

Getal = aantal

Massawinterverblijfplaats

Er is tijdens het onderzoek geen massawinterverblijfplaats in het Nierkerkecomplex vastgesteld. Tijdens een najaarsronde is aan de andere kant van de straat, ten westen van het Nierkerkecomplex een massawinterverblijfplaats waargenomen in een flatgebouw aan de Langswater 251.

Overige waarnemingen

Tijdens dit onderzoek zijn drie soorten waargenomen. De gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en een rosse vleermuis. Andere soorten zoals de tweekleurige vleermuis zijn niet waargenomen.

De ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis waren passerend en hadden geen binding met het projectgebied.

4 Effectbeoordeling en toetsing Omgevingswet

Door de sloop van het Nierkerkecomplex binnen het projectgebied worden een zomer en een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis vernietigd en individuen verstoord.

Het is verboden zonder vergunning een flora- en fauna-activiteit te verrichten (artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet). Door de werkzaamheden worden de volgende verbodsbepalingen overtreden:

artikel 11.46, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk verstoren van de:

- gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);

artikel 11.46, eerste lid, onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het vernielen van rustplaatsen van de:

- gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);

Voordat de werkzaamheden mogen worden uitgevoerd, dient een vergunning onder de Omgevingswet te worden verkregen en dienen tijdig maatregelen te zijn genomen voor gewone dwergvleermuis.

5 Conclusie

Vleermuizen

Tijdens het onderzoek zijn één zomerverblijfplaats en één paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis binnen het projectgebied vastgesteld.

In tabel 2 is een overzicht te zien van de verblijfplaats van het complex. Voordat de werkzaamheden mogen worden uitgevoerd, dient een vergunning te worden verkregen voor wetsovertredingen van verbodsbepalingen als bedoeld in:

artikel 11.46, eerste lid, onder b, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het opzettelijk verstoren van de:

- gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);

artikel 11.46, eerste lid, onder d, van het Besluit activiteiten leefomgeving, voor het vernielen van rustplaatsen van de:

- gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*);

Onderdeel van de vergunningsaanvraag is het aanleveren van een mitigatie- en compensatieplan. Hierin staan de maatregelen opgenomen die getroffen dienen te worden alvorens de werkzaamheden mogen plaatsvinden. Deze maatregelen bestaan onder andere uit het aanbrengen van tijdelijke alternatieve voorzieningen voor gewone dwergvleermuis, natuurvrij maken en het werken buiten de kwetsbare periode. Na afloop van de werkzaamheden dienen permanente verblijfplaatsen voor gewone dwergvleermuis aanwezig te zijn.

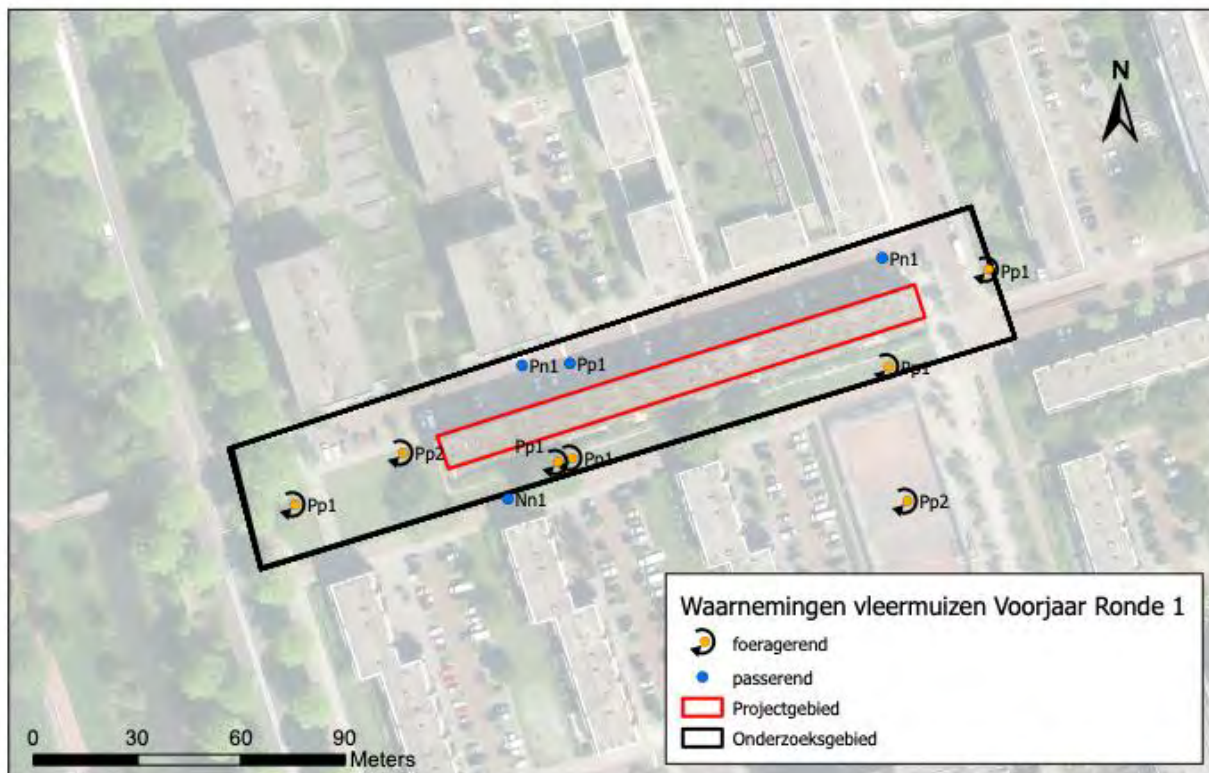
Tabel 2. Overzicht van aangetroffen verblijfplaatsen van vleermuizen per functie, adres, locatie, soort, aantallen en mogelijke effecten

Functie	Adres	Locatie	Soort	Aantal individuen	Effect werkzaamheden
Zomerverblijfplaats	Nierkerkecomplex, Nierkerkestraat 1-55	Stootvoegen aan westzijde	Gewone dwergvleermuis	1	Verstorend en vernietigend
Paarverblijfplaats	Nierkerkecomplex, Nierkerkestraat 1-55	Stootvoegen aan westzijde	Gewone dwergvleermuis	1	Verstorend en vernietigend

Literatuur

- + BIJ12, 2024. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Kennisdocument. Versie 2.0, april 2024.
- + BIJ12. 2017. Gewone grootoorvleermuis. *Plecotus auritus*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017.
- + BIJ12. 2024. Ruige dwergvleermuis. *Pipistrellus nathusii*. Kennisdocument. Versie 2.0. Augustus 2024.
- + Netwerk Groene Bureaus. 2023. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Versie november 2023.
- + Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging. 2021. Vleermuisprotocol 2021, oktober 2020. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

Bijlage 1. Waarnemingen per onderzoeksronde

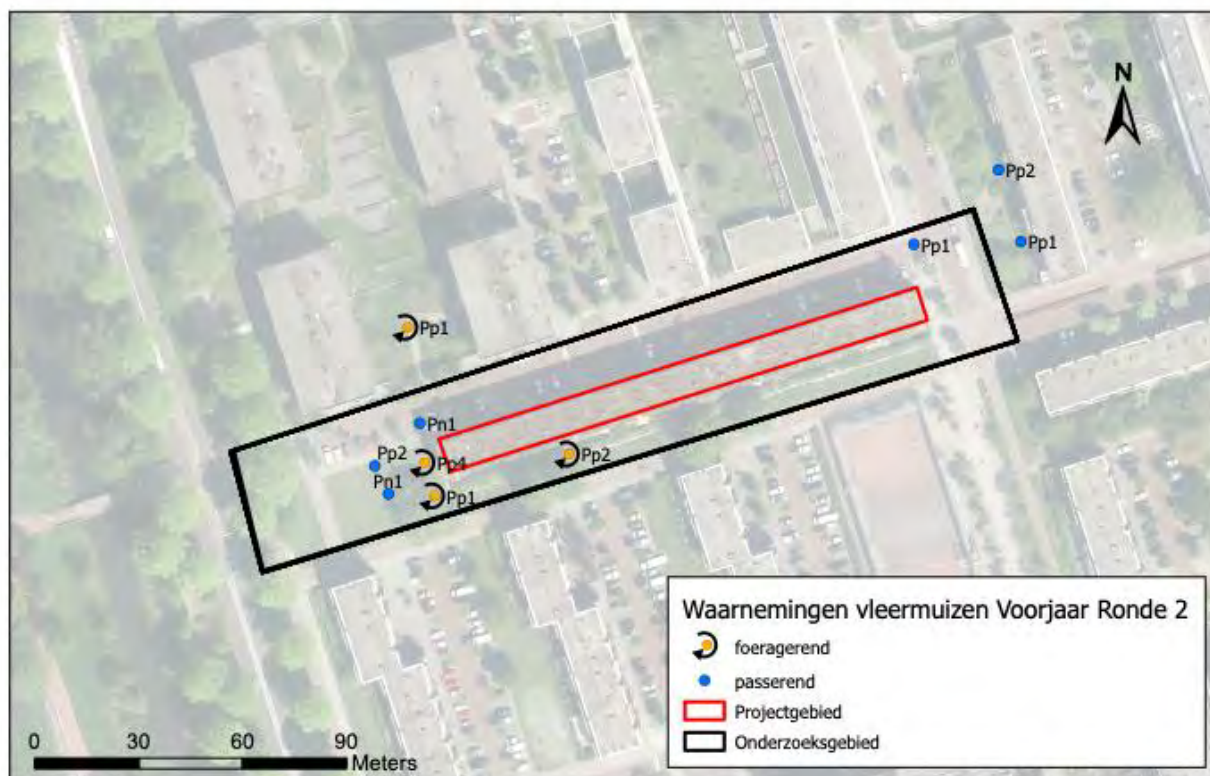

Pp – *Pipistrellus pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis

Pn – *Pipistrellus nathusii* – Ruige dwergvleermuis

Nn – *Nyctalus noctula* – Rosse vleermuis

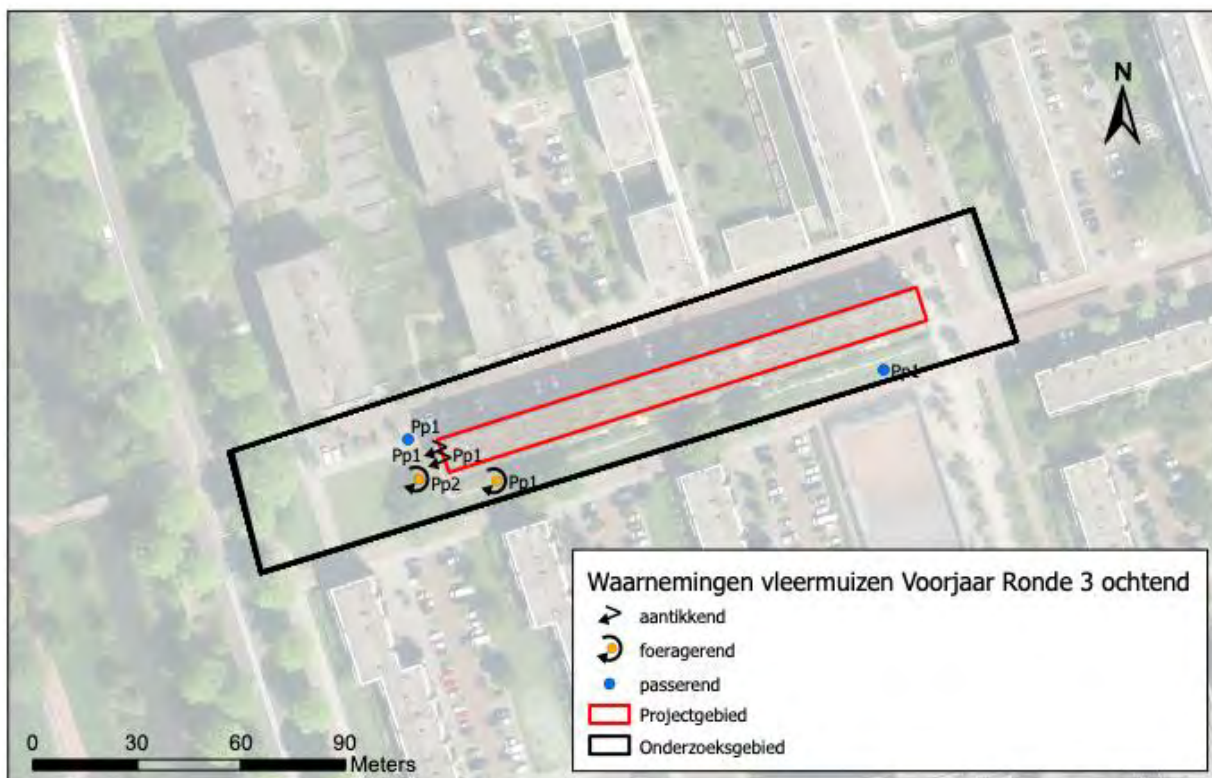
Getal = aantal

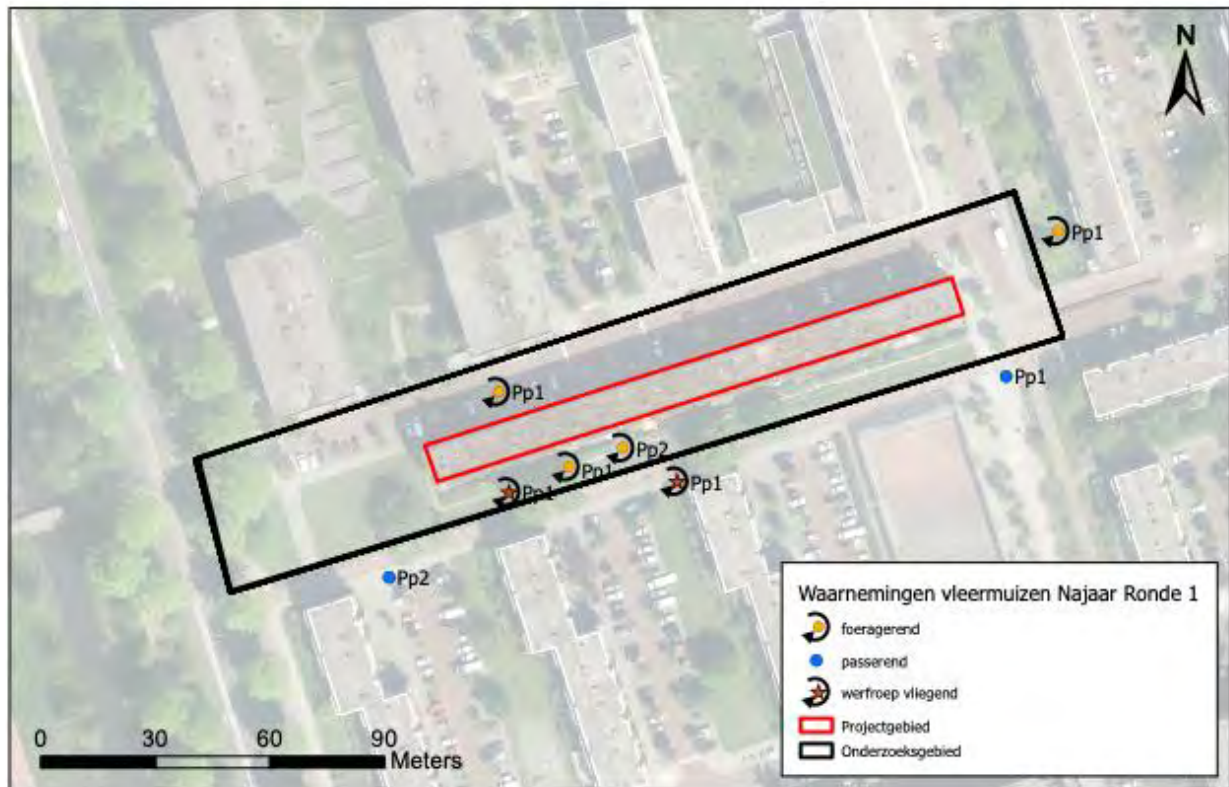
Pp – *Pipistrellus ppistrellus* – Gewone dwergvleermuis

Pn – *Pipistrellus nathusii* – Ruige dwergvleermuis

Getal = aantal

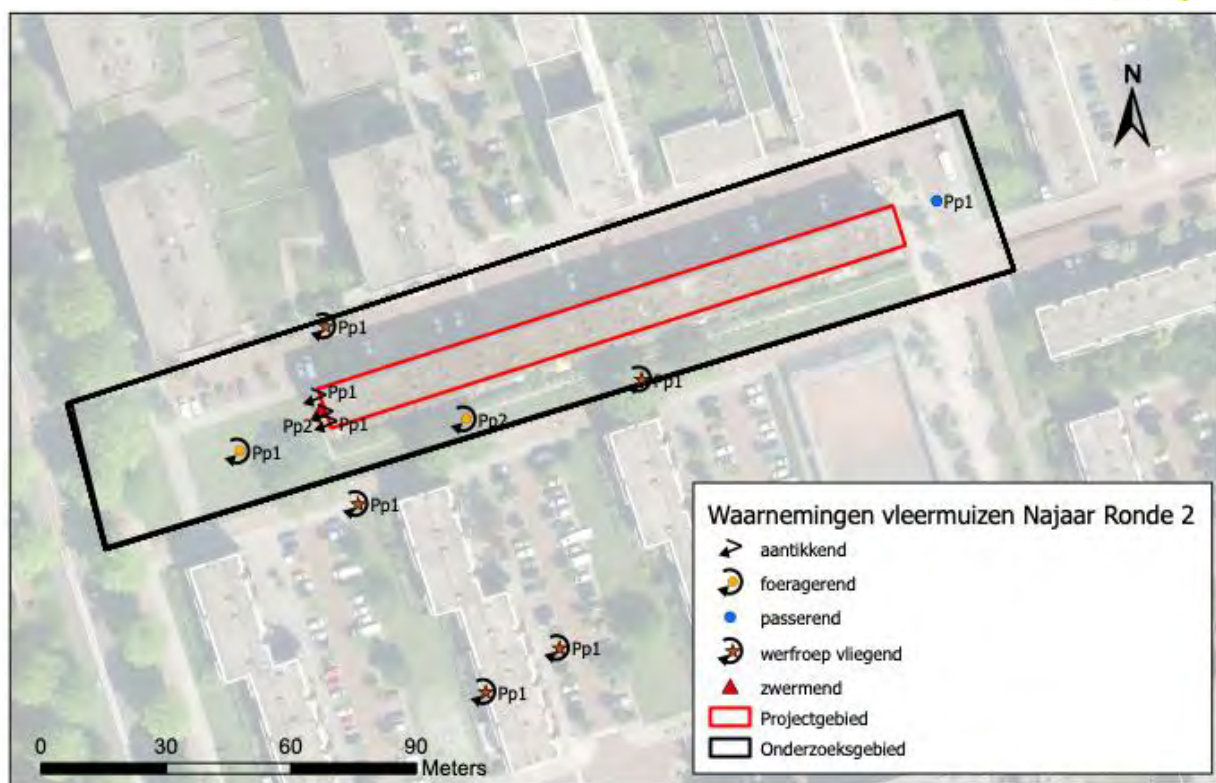
Pp – *Pipistrellus pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis

Pn – *Pipistrellus nathusii* – Ruige dwergvleermuis

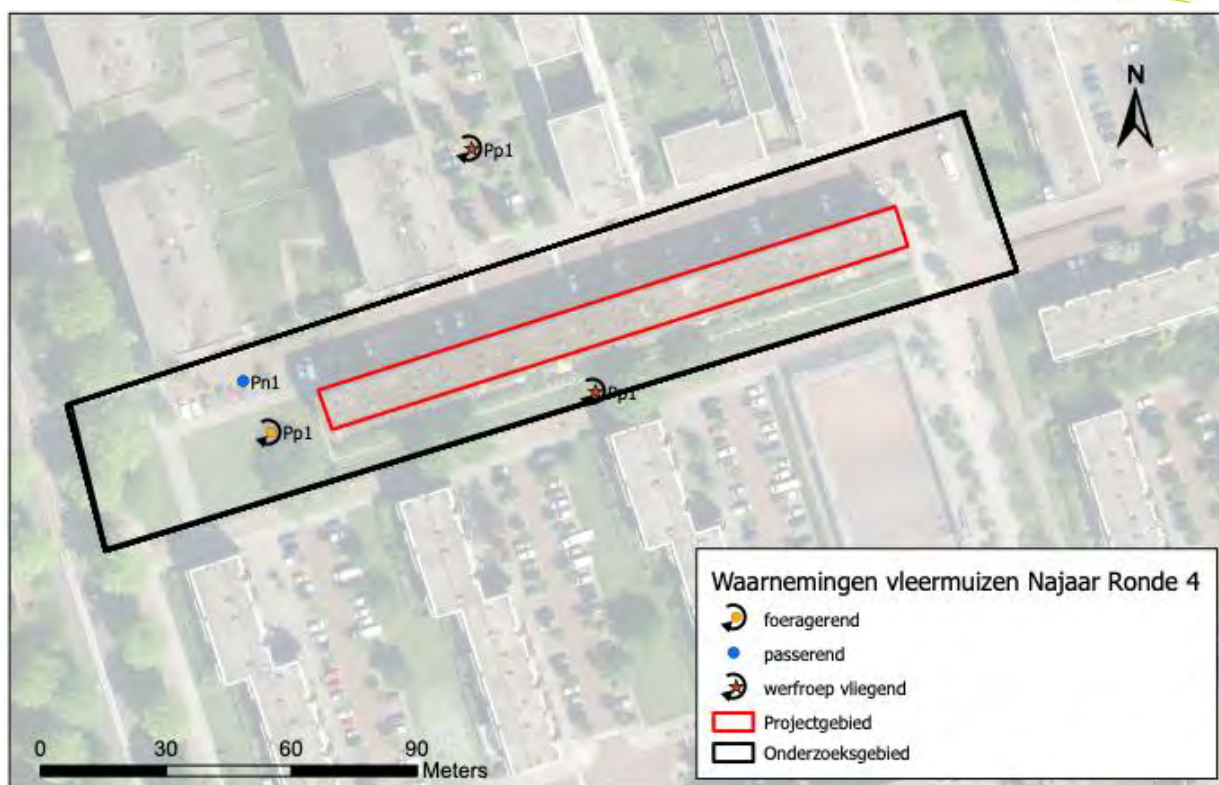
Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
 Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis

Pn – *Pipistrellus nathusii* – Ruige dwergvleermuis

Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
Getal = aantal

